

[A. C. Normann.]

form for synder; det må vel navnlig gælde den slags undladessynder, som man har begået på et sådant tidspunkt, at de ikke kan redresseres; det gælder dog ikke den foreliggende, den kan man jo nå at rette endnu.

Det er klart, at en lærlingelovs enkelte paragraffer ofte må udformes ud fra skøns-mæssige synspunkter, som nok kan volde tvivl og vanskeligheder, når der skal tages hensyn til så mange sider, og når de samfundsmæssige hensyn skal tilpasses efter hensynet til både de beskæftigede lærlinge og arbejdere, og det samtidig bestandig må erindres, at virksomhedernes trivsel i det lange løb er det primære for alle parter. Jeg ser da også i den hastigt gennem-læste betænkning, at forskellige skøn under kommissionens saglige behandling har stået overfor hinanden.

Det har jo længe været diskuteret, om man i det mindste delvis skulle afstå fra som hidtil at lade mesterlæren være lærlingeuddannelsens egentlige fundament og prøve på at finde frem til et andet grundlag, f. eks. uddannelse på rene lærlingskoler eller værkstedsskoler. Jeg ønsker her meget stærkt at understrege det radikale venstres tilfredshed med, at hverken kommissionen eller den høje regering har villet være med til at svække mesterlæren som det bærende princip i loven. Om situationen indenfor enkelte faglige områder i fremtiden vil kunne gøre oprettelsen af andre uddannelsesmuligheder ønskværdig, ved jeg ikke, men der er ingen tvivl om, at uddannelsen i de enkelte virksomheder, ledet af fagenes egne praktiske mestre og syvende, giver fagenes unge begyndere en langt mere intim indlevelse i de fags praktik og forhold, som de senere skal have deres livsgerning i.

En uddannelse i hel- eller halvoffentlige lærlingskoler alene vil måske blive mere ensartet og regelret, hvad der altid ser bestikkende ud, men den vil ikke i samme grad som det nuværende uddannelsesgrundlag solidarisere de unge med alle sider af deres fag og med hensynet til dette; og den vil blive dyrere. I kommissionen har det radikale venstres medlem godkendt de fleste nydannelser i forslaget iøvrigt.

Vi mener f. eks., at det i stedet for den teoretiske aftenundervisning nu er rigtigt

at videreføre overgangen til dagskoleundervisning i den udstrækning, i hvilken det er foreneligt med praktiske hensyn, selvom geografiske og andre hensyn, eventuelt også hensynet til virksomheder og lærlinge, måske kan gøre ventiler nødvendige — eller rettere sagt: jeg er ikke i tvivl om, at sådanne hensyn i betydelig udstrækning vil gøre ventiler nødvendige. Det samme gælder principielt også kravet om undervisning i fagklasser, hvor det er muligt, og hertil følger sig naturligt tanken om centralskolerne.

Jeg er dog lidt i tvivl om, i hvilken udstrækning det er nødvendigt eller overhovedet ønskeligt at strangulere de små skoler helt, og afventer med interesse de synspunkter, der må komme frem i udvalget herom. Det er sikkert rigtigt, at i store områder af landet er centralskoler det mest hensigtsmæssige; men inden ordningen lægges fast, vil vi gerne se lidt nøjere på forslagets virkninger — det er ikke alene de økonomiske virkninger; der ikke nu kan overskues, og det kan de under de givne forhold slet ikke. Vi vil gerne, når vi nu går ind i forberedelserne af en omfattende ændring af undervisningsordningen, også have taget med i betragtning den værdi, det har haft, at fagenes egne ledere og mestre ikke alene i stor udstrækning har skabt skolerne, men navnlig, at de også har deltaget i og præget den teoretiske oplæring af de unge. På den anden side ser jeg i betænkningen, at det mindretal i kommissionen, der har taget afstand fra obligatorisk dagskoleundervisning, har erkendt dagskolelærernes mange betydelige fordele. Det var at foretrække, om udviklingen på dette område kunne være foregået, i alt fald til en vis grad, i takt med, hvad læremestre og forældre efterhånden fandt rimeligt.

I lovforslagets § 13 om skoleundervisningen regnes der med en frist på 8 år til gennemførelse af den nye undervisningsform. Det er sikkert klogt, at den højtærede minister ikke har forvret sig i så henseende. Der kan godt her opstå mange vanskeligheder, og jeg tror ikke, man straks skal gå for rigoristisk frem ved bedømmelsen af, hvor man skal gå over til den nye ordning fuldtud, og hvor der af økonomiske hensyn og af hensyn til afstande bør lempes på